

ЗМІСТ

Зелень	ст. 6
Кітеж	ст. 24
Стовп № 24	ст. 34
Президент	ст. 47
Острів Крим	ст. 61
Двірники	ст. 73
Біженка	ст. 83
Утриманець	ст. 100
Реплікатор	ст. 114
Злочин	ст. 125
Школа	ст. 147
Роботи	ст. 160

РОСІЇ БІЛЬШЕ НЕМАЄ.

Саме ця ключова подія запускає послідовність сюжетів, описаних у книзі.

ВОНА ПОТОНУЛА.

Тільки ледачий сьогодні не розповідає, що всі проблеми України (і багатьох українців особисто) — через Росію, і що саме наявність Росії заважає Україні стати успішною, сильною, процвітаючою країною.

Демонічний Мордор, що володіє непереборною могутністю в усіх сферах.

Екзистенціальний вічний ворог, який, скоріше, сам здохне, та не розтисне мертвої хватки на тілі України.

Дуже легко списувати власні лінощі, тупість і комплекс меншовартості на якусь там Росію.

У мене є пропозиція. Давайте розберемося в цьому питанні разом.

ЗЕЛЕНЬ

«Боїнг» зайшов на крутий віраж над Борисполем, готуючись до посадки. Ханна спробувала розгледіти в ілюмінатор знаменитий термінал стратосферних ракетопланів, але за склом розливалось лише зелене море гідропонних полів і акуратних лісосмуг.

— «Люфтганза» не оновлювала парк літаків уже років десять, — пробурчав по-німецьки з сусіднього сидіння чоловік у мішкуватому костюмі. — Так і дивись, ця колимага розвалиться прямо в повітрі.

— У відрядження? — запитала Ханна, поспішно змінюючи тему і вчепившись у підлокітники.

— Точно, — кивнув чоловік і звично ковтнув пігулку від захитування. — Фармакологія.

— Бачу, — вимучено посміхнулася Ханна.

— Ах, це? — чоловік покрутив флакончик із пігулками. — Ні, ми поставляємо аптечки для української армії. Відмінний бізнес, скажу я вам. Найбільша армія в Європі. І навіщо їм така? Тепер. Хоча це не моя справа. Платять вони як треба.

— Тоталітарна держава, — вичавила Ханна, напружено дивлячись на землю, що швидко наближалася. — Мілітаризм.

Чоловік пару секунд не зводив із Ханни саркастичного погляду, потім усміхнувся:

— Ха, це ви у «Франкфуртер Рундшау» прочитали?

Варто було б відповісти, що вона зовсім не «ліва», і взагалі, не його собаче діло, що вона там читає. Але Ханні було не до цього: вона до біса боялася літати.

Літак, незграбно підстрибнувши, побіг посадковою смугою.

— А ви навіщо в Україну? — з неприхованою іронією в голосі поцікавився чоловік. — У цю жахливу тоталітарну державу?

Ханна з зусиллям перевела подих і сьак-так розслабила пальці, що вчепилися в підлокітники.

— Туризм. Просто туризм.

— Екстремальний?

Чоловік так образливо посміхнувся, що Ханні захотілося йому врізати. «Кляті самці», — звично подумала вона.

Всупереч купі найжахливіших припущень, які напередодні вильоту вивалили на Ханну подружки, закочуючи очі та сплескуючи руками, зал прильотів Бориспільського аеропорту нічим не нагадував Кабул або Порт-о-Пренс: тут було чисто, дуже красиво, і солдати не обшукували й не били нікого в блискучих коридорах.

Молодий симпатичний прикордонник за стійкою виглядав і поведився також цілком цивілізовано.

— Ваше ім'я?

— Ханна Бользен, — відповіла вона, намагаючись триматися якомога нейтральніше.

— Рейс із Франкфурта?

— Так.

— З якою метою прибули?

— Туризм, — у цей момент голос Ханни зрадливо затремтів, але прикордонник не звернув на це жодної уваги.

— Ласкаво просимо до України, — він хвацько ляснув штамп у паспорті й посміхнувся.

Ханна на ватяних ногах пройшла величезною залогою, поступово приходячи до тями і все більше дивуючись сучасному дизайну приміщення, витонченим мобілям під стелею, які повільно склалися в різноманітні фігури під релаксивну музику, і відсутності колосальних натовпів пасажирів, до яких звикла в європейських аеропортах.

Напівпорожні зали й відсутність черг — при напруженому пасажиропотоці — ознака найсучасніших і ідеально організованих аеропортів світу. Сингапур, Гонконг, Токіо — так; там це не викликало б жодних питань. Але Київ?

У натовпі зустрічаючих виднілися таблички щонайменше на десяти мовах (Ханна розпізнала три або чотири європейські, а також китайську, хінді, іврит і арабську). На величезному електронному табло на всю стіну світилися фіолетовим цифри: «14.05.2031».

Ханна проїхала на ескалаторі красивим витонченим тунелем, немов зібраним ельфами з крилець метеликів, спустилася до транспортного терміналу і вже за кілька хвилин мчала в бік Києва на швидкісному потязі «Стріла», який, згідно з інформаційним табло, долав відстань від

аеропорту «Бориспіль» до нового Центрального вокзалу Києва за чотирнадцять хвилин.

У момент, коли «Стріла» стрімко вирвалася з терміналу на зелені простори кантрісайду, зовсім поруч загуркотіло так, що у Ханни мурашки побігли по тілу, і з-за будівлі аеропорту злетів у небо крилатий силует, що сліпучо виблискував на сонці. «Ракетоплан», — промайнуло на узбіччі свідомості, а обличчя Ханни вже притиснулося до скла, й очі жадібно стежили за витонченим дзеркальним птахом, що йшов круто до горизонту.

Ракетоплани вже майже рік літали з Києва до Пекіна, Сеула, Осаки, Шанхая і Тайбея. Літали б і в Європу, але там не було для цього відповідної інфраструктури. Ці ракетоплани були справжнім дивом: згідно з рекламним проспектом, до Сеула, наприклад, такий дзеркальний птах долітав усього за сорок дві хвилини.

Коли ракетоплан розчинився в сяйливому травневому небі, Ханна знесилено впала на сидіння і виявила, що потяг летить крізь нескінченну низку затишних котеджних селищ, футуристичних виробничих комплексів, поля сонячних батарей і величезні, схожі на інопланетні конструкції, вертикальні мегаферми. І все навколо було зелено. Будинки, конструкції і пілони потопали в зелені, немов гілки проростали прямо з бетону, металу і скла. Листя шелестіло на вітерці, через що здавалося, що будівлі живі. Ханна на секунду відчула себе хоббітом, який повертається додому після смертельно небезпечної та втомливої подорожі в чужі згубні землі. У цей самий момент потяг влетів до Києва.

Ханна встигла кинути короткий погляд на попутників. Дюжина китайців в одноколірних одежинах, збуджено переговорювалась своєю «пташиною» мовою (на акуратно зсунутих колінах кожного — обов'язковий селфі-дрон). Двоє рослих українських вояків — симпатичних, широкоплечих, із традиційними «козацькими» чубами, одягнених у суперсучасну нано-форму (як казали, вона змінювала забарвлення і фактуру, «підлаштовуючись» під кольори місцевості, але зараз цей режим було вимкнено). І троє євреїв-ортодоксів, що знімали все підряд на свої айфони останньої моделі (після американського «Чорного дня» їх тепер збирали в Ізраїлі).

Ханна поспішно відвернулася до вікна: там було набагато цікавіше. Житлові сорокаповерхові вежі, що шелестіли зеленню, як міфічне дерево Ігдрасіль. Трирівневі швидкісні естакади. Численні дрони найрізноманітніших кольорів і розмірів — поліцейські, поштові, технічні, комунікаційні, — що літали над зеленим містом як рої бджіл. Широченний Дніпро, що велично плинув під численними мостами, схожими то

на витіювате переплетіння ліан, то на балет величезних фантастичних комах, то на кристалічну структуру неземного походження.

На Правому березі «Стріла» вискочила на найвищий рівень транспортної естакади й полетіла, не зменшуючи швидкості, над повними машин автострадами, сучасними житловими кварталами, що потопали в зелені, та модерновими офісними будівлями, які ефектно виблискували на сонці. В одну з миттєвостей потяг промчав скляним тунелем, прокладеним прямо всередині однієї з будівель, і Ханна бачила на відстані декількох метрів від себе людей у яскравому літньому вбранні, які зосереджено працювали за своїми віртуальними комп'ютерами або діловито снували в усіх напрямках у цьому просторому скляному царстві.

Нарешті потяг почав гальмування і м'яко зупинився під ажурним дахом нового Центрального вокзалу. Ханна в натовпі попутників вийшла з вагона — вже майже заспокоївшись і гарячково прикидаючи, що робити далі, — і зіткнулася з добродушним на вигляд плечистим чоловіком, одягненим у вільний світлий одяг і з айспейсом у руках. На шиї чоловіка висів явно поліцейський жетон — із тризубом і написом українською, а над його головою ширяв, як прив'язаний, службовий дрон.

— Ханна Бользен? — посміхнувся чоловік і додав непоганою континентальною англійською: — Сподіваюся, ви добре доїхали. Ласкаво просимо до Києва.

Ханна злякано дивилася на нього, підозрюючи, що зараз-то все й почнеться: її схоплять, будуть обшукувати, бити, допитувати, а потім, можливо, і згвалтують, але чоловік, немов прочитавши її думки, похитав головою і постукав нігтем по екрану айспейса:

— Ви ж проходили паспортний контроль. Відповідно до службової інструкції, норматив на збір всієї необхідної інформації про суб'єкта — сім хвилин.

— Що вам потрібно?

— А вам?

Ханна здивовано поглянула на чоловіка.

— На паспортному контролі ви заявили, що мета вашого приїзду — туризм. Однак, відповідно до МВМ служби безпеки, це не так.

— МВМ? — перепитала Ханна, відчуваючи себе золотою рибкою, яку кинули в унітаз і натиснули на злив.

— Методика визначення мотивів, — пояснив чоловік і несподівано почервонів. - Чорт, вибачте, я не представився: такий дурдом із завтрашньої подією. Богдан Кульчицький, офіцер Служби Національної Безпеки... Ходімо, ви заважаєте іншим пасажирам.

Кульчицький м'яко підхопив Ханну під лікоть і повів пероном. Дрон вильнув у повітрі й поплив за ними.

— Я... — Ханна остаточно перелякалася. — Ви вважаєте, що я... Я ж проходила через рамку! У мене нічого такого не знайшли!

— Боже! — звів очі до неба Кульчицький. — Вважаєте, ми прийняли вас за терориста? Або наркокур'єра? — він енергійно похитав головою і знизав плечима, всім своїм виглядом показуючи, наскільки це безглузде припущення...

...проте все з такою ж м'якою невблаганністю продовжував вести її пероном.

— Тоді в чому справа?! — трохи істеричніше, ніж було потрібно, запитала Ханна.

Кульчицький відпустив її лікоть і знову постукав по екрану айспейса.

— МВМ із імовірністю 85% визначив вас як потенційного нелегального трудового мігранта. Знаєте, яке покарання в Україні за подібні речі?

— Я?! — занадто щиро обурилася Ханна. — Це якась помилка!

— Тільки одного не можу зрозуміти, — незворушно продовжував Кульчицький. — Чому ви обрали Київ, а не Дубай? З вашою професією ви б там гроші лопатою гребли. Вони купують кваліфікованих біотехнологів на вагу золота. У співвідношенні один до одного.

— Я не люблю літати, — здалася Ханна. — З глузду б з'їхала за ці шість годин... Що ви тепер зі мною зробите?

— Розстріляємо, звичайно. «Воронок» чекає, — незворушно відповів Кульчицький, і, користуючись замішанням Ханни, вміло спрямував її у бік парковки.

* * *

«Воронок» виявився цілком собі пристойним джипом «тесла» веселенького канаркового кольору, який практично безшумно покотив Ханну та її Харона вируючими життям і рухом вулицями Києва. Над дахом джипа на статутній висоті баражував службовий дрон. Ханна сиділа, не відчуваючи свого тіла від жаху - незважаючи на те, що й сам Кульчицький, і його веселенький електромобіль, і залите сонцем життерадіс-

не місто за вікном не дуже асоціювалися з кривавою диктатурою, таборами та розстрілами.

— Вибачте за колір машини, — сказав Кульчицький. — Службова.

Однак Ханні чомусь здалося, що жодного збентеження він не відчував.

— Сьогодні що, свято якесь? — дерев'яним голосом запитала вона, проводжаючи поглядом величезні прапори на Європейській площі.

— Завтра. Шоста річниця Революції Прогресу.

— Зрозуміло, — пробурчала Ханна, й мовчала, поки машина не покотилася Хрещатиком. Тобто, буквально тридцять секунд.

Несподівано, забувши про Кульчицького та небезпеку, що загрожувала у цій жахливій країні, вона витягла телефон і почала завзято фотографувати ліхтарі.

— Це ж... Це ж...

— Так.

— Я бачила!..

— Звичайно, ви бачили, — з нудьгуючим виглядом знизав плечима Кульчицький. — За знімки «колишніх», повішених на цих ліхтарях, Томлісон отримав Пулітцерівську премію. Ці фотки тільки сліпий не бачив.

— «Колишніх»?

— Представників старої адміністрації, корумпованих чиновників, продажних депутатів, суддівських, ментів. У нас вони офіційно називаються «колишні».

— Зрозуміло, — сухо відповіла Ханна. — Варварство.

Машина з'їхала з Хрещатика й помчала вгору широкою пологою вулицею.

— Ой, я вас благаю, — відмахнувся Кульчицький. — Ось підривати громадян іншої раси в метро, чавити вантажівкою і рубати мачете — це так, варварство. Безкарно гвалтувати білих дівчат — варварство. Палити церкви. А це... — він трохи подумав і додав: — Повірте, народ був у повному захваті. І нікому тепер і на думку не спаде порушувати закон і творити те, що творили «колишні».

— Зрозуміло, — повторила з тим же виразом Ханна. — Ви скажете, куди мене везете?

— Уже привіз, — відповів Кульчицький, зупиняючи машину поруч із похмурым сірим будинком.

— Що це? — нервово запитала Ханна.

- Служба Національної Безпеки України. Тут закінчують свій шлях вороги нації.

Витримавши паузу в кілька секунд, протягом яких він явно насолоджувався вираженими від жаху очима Ханни, Кульчицький несподівано рушив з місця.

— Вибачте, не втримався... Нам не сюди.

— А куди? — хрипко спитала Ханна. — Відразу до табору?

— Це було б занадто просто, — безтурботно відмахнувся Кульчицький. — Ймовірно, відвезу вас на околицю міста і продам в'єтнамцям — шити кеди.

— ЩО?! — Ханні здалося, що вона божеволіє.

— Жарт, міс. У нас немає підпільних в'єтнамців. Уже років п'ять. А навіть якщо б і були, погодьтеся, безглуздо використовувати як швачку магістра університету Галле, та ще з досвідом роботи в Росії. В Росії! Ви ж просто повстала з мертвих!

— Що ви з ними зробили? — почувши про зникнення підпільних в'єтнамців, Ханна так злякалася, що прослухала решту сказаного.

— Продали кавказцям на шаурму, що ж іще?.. Послухайте, я знаю, що клепають у ваших медіа, але ми просто вислали всіх нелегалів додому.

— Мене ви теж вишлете? — трохи розслабилася Ханна, зрозумівши, що її не розстріляють і не зашлють до таборів.

— Якщо ви нам не підійдете. В інакшому випадку...

— Ви... Ви хочете запропонувати мені роботу? — абсолютно перестала хоча б щось розуміти Ханна.

— Вам же потрібна робота?.. Ось поясніть, як ви розраховували її тут знайти? У чужій країні, навіть без знання української?

— Ну, не знаю... — пальці Ханни сплелися у двох напівдохлих павучків, що вчепилися один в одного. — Придумала б щось.

— Ну, не знаю, — сказав Кульчицький, імітуючи інтонацію Ханни (навіть перекривлюючи, як вона роздратовано зазначила). — Навряд чи це було б так легко. Загалом, я вже придумав. Ми, українці, люди прості, і європейський бюрократичний треш нам категорично не подобається.

Економіка зростає швидко, і нам не вистачає хороших фахівців. Тому, якщо ви нам підійдете, у вас будуть робота, житло і вид на проживання.

— Так навіщо ж ви всю дорогу грали зі мною у ваші ідіотські ігри?!

— Ви приїжджаєте з Європи такі залякані вашими політиками й ЗМІ, такі впевнені, що лізете до фашистського лігва. Це кумедно, — чесно зізнався Кульчицький. — З іншого боку, життя там, мабуть, повне лайно, якщо ви готові втекти навіть до українських фашистів. Крім того, ви така симпатична...

— ЩО-О ?! — обурилася Ханна. — Це все через те, що я жінка?!

Не звертаючи уваги на погляд Ханни, сповнений люті й обурення, Кульчицький попетляв кілька хвилин старими вузькими вуличками і вкотився до затишного дворика, будинки якого, дбайливо огорнені зеленню, робили його схожим на королівство лісових ельфів.

— Усе. Приїхали.

В глибині двору два десятки святково одягнених людей кричали, сміялися й стріляли шампанським. В середині натовпу виднілися дівчина в білому весільному вбранні й хлопець у парадному однострої.

Але Ханні було плювати на цю милу картинку.

— Ось чому ви так поводитесь зі мною! — роздратовано заявила вона. — Я читала про український сексизм.

— Про що?! — здивувався Кульчицький. — Відповідно до «Травневих Статей», жоден індивідуум чи група не може претендувати на додаткові права або позбавляти іншого індивідуума чи групу їхніх прав через приналежність до певного гендеру, етносу, релігії, вікової групи або культури. Покарання — середня міра суспільної безпеки.

— Це що значить, мати його?! — Ханну все дістало, і їй було начхати на манери.

— Позбавлення українського підданства і висилка до в'язниці африканської країни, з якою підписано відповідну угоду. Зараз ми співпрацюємо з Ліберією, Гамбією і Сьєрра-Леоне — їм дуже потрібні гроші... І давайте швидше покінчимо з нашими справами, а то он до нас уже йдуть друзі Васьки Лободи — це наречений, мій приятель із парашутної бригади, — а мені не можна — я на службі. Але відмовитися випити за здоров'я молодят — це, скажу я вам...

У Ханни був дуже важкий день. Політ навмання до тоталітарної країни коштував усіх її душевних сил, а жарти Кульчицького вичерпали чашу її терпіння до дна.

— Досить, містере Як-вас-там! — заістерила вона. — Мені остогидло ваше ідіотське патякання! Або везіть мене на розстріл, або депортуйте, або продавайте депортованим в'єтнамцям, але вже зробіть це, врешті-решт! А якщо ви позичите мені пістолет, я відстрелю нахер вашу тупу українську макітру!

— Ого, мені, здається, пора, — констатував Кульчицький, мимоволі шулячись. — А вам — туди, — вказав він кудись вправо, за кущі бузку. — На вході в бомбосховище знайдете кумедного товстуна в ідіотській ковбойці й окулярах-блюдцях — я навіть звідси бачу, як вони блищать на сонці. Його звуть Барабаш. Скажете йому, що ви — біотехнолог, і що я вас привіз. Цього буде досить.

— Досить для чого?! — продовжувала злитися Ханна. — І хто такий цей Барабаш?! І що ви маєте на увазі під «бомбосховищем»?!

— Приміщення в підвалі, де можна ховатися під час бомбардування, — відповів Кульчицький. — Ну, коротше, розберетеся.

Наостанок він подивився на Ханну якимось зовсім неофіційно і, перш ніж вона вирішила для себе, що означає цей погляд, «тесла» зникла як карнаковий привид.

«Довбаний козел», - подумала Ханна й, боязко озираючись на шумне весілля, пішла шукати бомбосховище.

* * *

Барабаш дійсно був товстим очкастим мужиком років сорока, одягненим у бувалу картату сорочку й старі джинси. Він сидів під навісом у тіні на порозі сходів, які вели кудись униз і в темряву, яку рожеві відблиски робили схожою на жерло сплячого вулкана. По щоках Барабаша стікали струмки поту. Поруч із ним стояв переносний міні-холодильник на сонячній батареї.

Побачивши Ханну, Барабаш мляво помахав їй рукою, дістав із холодильника запітнілу пляшку пива, спритно відкрив і зробив могутній ковток. Коли Ханна підійшла, її чекала ще одна запітніла пляшка.

— Привіт, ви, напевно, Ханна Бользен, — вимовив досить розбірливою континентальною англійською Барабаш, легенько побовтуючи бурштиновим напоєм у пляшці. — Богдан дзвонив щодо вас. Сідайте отут, у затінку. Пива?

— Краще б горілки, — заявила Ханна, сідаючи поруч. — День був не з легких.

Знизу, з темряви підвалу, всупереч очікуванням Ханни, тягло не холодом, а болісним у таку погоду вологим теплом, і Ханна сперлася спиною об прохолодну стіну будівлі та з готовністю схопила простягнуту їй холодненьку пляшку.

— Горілка буде ввечері, — судячи з усього, Барабаш прийняв її сарказм за чисту монету. — Молодята з усією юрбою з'їздять на фотосесію, потім повернуться — і почнуться справжні веселощі.

— Бачила, як у Гонконгу знімають весілля як «втечу молодят», — зауважила Ханна, ковтнувши пиво. — Ммм, місцеве?.. — здивувалася вона. — Непогане.

— У нас все по-іншому, — сказав Барабаш. — Молодята зазвичай їдуть на Майдан, це головна площа країни, звідки починалися всі революції. Потім ще кілька точок маршруту, які можуть змінюватися. Але наприкінці завжди — Музей Росії.

— М-музей чого?! — Ханна мало не поперхнулася пивом.

— Росії. Побудували п'ять років тому на місці Музею Другої світової війни. Величезний.

— Я правильно розумію? Росії?! — не вірячи своїм вухам, перепитала Ханна.

— Ну так.

— Ні, стривайте... Музей Франції у Квебеку — так. Це якщо уявити на секунду, що Франція зникла. Музей Китаю в Сингапурі. Музей Британії в Новій Зеландії. Але МУЗЕЙ РОСІЇ — В УКРАЇНІ?!

— А чому ні? Є ж музеї природної історії, наприклад. Треба знати своє минуле.

— Але Росія!.. Я читала про те, як вони вас діставали.

— У будь-якому пристойному музеї природної історії є опудала печерних ведмедів і шаблезубих тигрів. Які зжерли безліч наших із вами предків.

— Але навіть?! — ніяк не могла зрозуміти Ханна.

— Щоб пам'ятати. Все, що вони нам зробили. Все, що ми через них пережили. Своєрідне нагадування про те, що будь-які наші необдумані дії можуть спричинити непередбачувані наслідки, — Барабаш сьорбнув пива. — Адже це ми їх створили. Власними руками. Тисячу років тому.

— Ви дивна нація, - змушена була визнати Ханна.

Вона задумливо побовтала пиво в пляшці, трохи надпила, потім із цікавістю подивилася на Барабаша.

— Де ви були в Той День?

— Ви будете сміятися, — підняв брову Барабаш. — ТАМ.

— Прямо ТАМ? Ого. І як це було?

— Ну, чесно кажучи, така собі історія, — потягнувся Барабаш, проливаючи пиво на сорочку. — Щоб ви розуміли, я сам родом із Сумщини — це одна з областей України на північному сході. Вивчився тут на біолога і як дурень з писаною торбою носився з ідеєю перетворити Київ на зелене царство...

Барабаш допив своє пиво, акуратно поставив порожню пляшку поруч із холодильником і дістав ще одну.

— Готові для другої?.. Гаразд, може, пізніше... Так от, а «колишні» творили тут що хотіли: спотворювали місто, знищуючи сквери й парки та тикаючи всюди свої бетонні коробки. Але справа не в тому. У мене була ідея-фікс: зробити еко-ферму під Києвом і поставляти свіжу зелень у школи свого району. Але нарвався там на одного гада, Дзюба його звали, так він душу з мене витрусив своєю бюрократією і здирництвом, і все одно нічого зробити не дав. Коротше, я втік. Повернувся на Сумщину і за три копійки купив прямо на кордоні з Росією трохи землі. За три копійки, тому що всі чекали війни, і попередній господар був дуже радий здихатись тої ділянки і втекти світ за очі... Ха, росіяни робили танкові маневри на тому боці мало не щотижня. Просто прасували танками за колючкою. Ревли так, що я себе не чув... Ну ладно, коротше, я на цій ділянці зробив еко-ферму. Уявляєте, російські танки, кордон, всі чекають війни, а я вирощую зелень, овочі, фрукти, хочу, щоб люди їли здорову їжу... Яка здорова їжа, телепень, війна на порозі!.. На мене дивилися як на психа.

Барабаш гикнув, ніяково стираючи пивну піну з живота.

— Але до війни справа не дійшла. В один «прекрасний» день місцеві «колишні» — депутат із прокурором — віджали мою ферму. Все як завжди. «Неправильно» оформлені папери, наїзд екологічної служби, брехня, погрози... Коротше, уявіть собі. Вечір. Завтра моя ферма — вже не моя. Останній вечір на своїй землі. Я напився як свинюка. Просто сидів на землі і вив на місяць. Серйозно, думав накласти на себе руки. Р-раз — і всі мої проблеми та турботи скінчаться назавжди.

Барабаш ляснув себе по коліну.

— Коротше, по п'яному ділу ножа я не знайшов, мотузки з милом — теж. Навіть повити як слід не дали: за колючкою півночі ревли ці чортівні танки. Полігон у них там був, чи що. Коротше, сиджу такий, п'яний в цицю, і звертаюся до Бога — або хто там у них, нагорі, головний: мовляв, якщо дав мені таку мрію, то або допоможи втілити, або нехай все котиться під три чорти. Що ти там людям за гріхи послав? Потоп? Ось і давай, повтори на біс: сьогодні ж усе набагато гірше, ніж за часів Ноя. Топи, Господи, тут уже нікого не врятувати... Ну, і заснув там — прямо на землі, мордою в кротовій купі, як зараз пам'ятаю...

— І що було далі? — з цікавістю спитала Ханна, не зводячи очей з Барабаша.

— Далі? Далі я прокидаюся вранці від дивної тиші і дивного запаху. Наче йодом тхне. Я, такий, піднімаю голову — мама дарагая, на місці Росії — море. Прямо за колючкою. Стовпи прикордонні стирчать на пляжі. І до самого горизонту — вода. Морська гладь. Чайки, бриз, шелест хвиль — коротше, все як у тогочасній Затоці — тільки без сміття та забігайлівок. Я, якщо чесно, подумав, що помер і вже на тому світі. Сьорбнув горілки з пляшки — не, думаю, не помер. Значить, дахом поїхав. Потім чую крики. Дивлюся, по пляжу люди бігають як божевільні — мужики і баби з сусіднього села. Хто кричить, хто плаче, хто ірже як кінь від захвату. Хто, як і я, горілку дудлить з горла від надлишку почуттів. А один хитрун вже прикордонний стовп тягне — на пам'ять. І я такий — що-о?! Це правда?! Росії нема?! Потонула під три чорти?! Ось вам і Потоп. Для обраних. Ну й справи!..

Ханна чудово пам'ятала цей шок шестирічної давності, коли світові ЗМІ розривалися від фантастичної новини: Росії більше немає! Велика євразійська держава зникла! Нове величезне море тепер хлюпається від Білорусі й України до самого Китаю! Ханна пам'ятала, як летіли вниз біржові котирування і руйнувалися величезні міжнародні корпорації, яке свято було в країнах Перської затоки, і яка жалоба — у Венесуелі та Північній Кореї. Божевілля і жах, співчуття і біль, скажена радість і зловтіха охопили весь світ, нікого не залишивши байдужим у Той День.

— І тут, коли я стояв по коліна у воді цього моря і допивав свою горілку, — продовжував Барабаш, — мене як вогнем обпекло: я зрозумів, що треба робити далі. Помчав до Києва, заявився до «колишніх» у мерію і кажу, мовляв, хлопці, така справа, Росії більше нема, війна скасовується, так давайте використаємо бомбосховища, які є в кожному мікрорайоні, для нової благої мети — переобладнаємо їх у вертикальні ферми! Щоб кожен киянин міг отримати на стіл екологічно чисту зелень,

яку вирощено прямо тут — поруч із його будинком! Лише уявіть: салати, овочі, фрукти — які не везуть чортзна-звідки, які не вирощені чортзна-ким і на чортзна-якій хімії, а прямо тут — і все абсолютно здорове!

— Це круто, — визнала Ханна. — Дійсно круто.

— Ага, я теж так думав, — посміхнувся Барабаш. — Але «колишні» розсудили інакше. Їх цікавила зовсім інша зелень.

— Яка ще «інша»? — не зрозуміла Ханна.

Але Барабаш не встиг пояснити — до них підійшов молодий хлопчина в костюмчику і, посміхаючись, заговорив українською, переводячи погляд то на Барабаша, то на Ханну. Барабаш відповів українською, і хлопчина, посміхнувшись конкретно Ханні, заговорив хорошою континентальною англійською:

— Привіт, ласкаво просимо до України. Приходьте разом сьогодні ввечері на весілля мого брата! Буде суперово!

Ханна невпевнено подивилася на Барабаша, не знаючи, що сказати.

— Ми прийдемо, Ромцю, спасибі, — добродушно кивнув Барабаш. — Завтра — вихідний, рано не вставати. Тільки цур без стриптизу й бійки, як на весіллі твоєї сестри.

Ромка, хихикаючи, махнув рукою, мовляв, не бійтеся, все буде тіп-топ, і втік до решти гостей, які весело і безглуздо розсідалися по машинах.

— У вас що, всі володіють англійською? — здивувалася Ханна.

- Це ж друга державна. Діти у школі з першого класу вивчають. І китайську з третього. Я вже не подужав путунхуа, але Ромка міг би вам зараз прочитувати щось із «Трицарства» або «Річкових заплав» — це в них у шкільній програмі.

Ханна нічого не знала ні про «Трицарство», ні про «Річкові заплави» і поспішно змінила тему.

— Ви казали про якусь іншу «зелень».

— Ще б пак, — насупився Барабаш. - Знаєте, на кого я нарався в мерії? На того самого Дзюбу, який, судячи з усього, встиг зробити непогану кар'єру. Я вже тоді зрозумів, що справи кепські. Загалом, Дзюба озвучив такі суми хабарів, що навіть торгівля власними органами мені б не допомогла... І ось, коли я тупо сидів у готельному номері, вчоргове не розуміючи, що робити далі, до мене заявилися два мордовороти, які...

— "Погані хлопці"?

— Точно. Два здоровенні бандюгани, які передали мені зустрічну пропозицію Дзюби. Мій проєкт ретельно вивчили, тут треба віддати їм належне, але рішення у Дзюби народилося абсолютно альтернативне. Він запропонував мені вирощувати в цих бомбосховищах коноплю.

— Не зрозуміла... Канабіс?

— Ага, канабіс. Певно, надивився фільмів Гая Річі... Коротше, підійшов до справи з розмахом, що і казати. Мовляв, усе буде - гроші, «криша», збут... Мені треба просто вирощувати якісну траву. Все решта - його проблема.

— Ви, звичайно, відмовилися?

— Ще б пак. Але мені популярно пояснили: або я вирощую траву, або мною її удобрюють. Якщо ви розумієте про що я.

— Популярно пояснили?

— Ага. Дуже переконливо. Два зламаних ребра й відбита нирка.

Ханна з жахом подивилася на Барабаша.

— І що ви зробили?

— А як ви думаєте? — знизав плечима Барабаш. Я ж не кішка, у мене не дев'ять життів...

Він помовчав якийсь час, крутячи пляшку в пальцях.

— Знаєте, як це — бути рабом? Коли за тебе все вирішили, виходу немає, і треба робити те, що ненавидиш? Але раб не вибирає. Мені довелося облаштувати перше бомбосховище, виділене під виробництво трави. Дзюба — вони ж там, у мерії всі були «просунуті» — називав це «пілотним проєктом»... Щоб ви розуміли, я жив там як на ланцюгу. Нікуди не вийдеш, що відбувається в країні і світі — невідомо. І поруч, як приклеєні, два здоровенні придурки з «пушками»... Три місяці я возився з цим «пілотним проєктом» і кожен божий день ламав голову, що робити і як із цим жити. Це ж трава. У кожному міському кварталі. Тут же діти, врешті-решт... Я дивився на двір зі свого бомбосховища, коли ці виродки випускали мене на перекур, дивився на мам із колясками, на дітей в пісочниці... Ну, ви розумієте... Коротше, настав день, коли все було закінчено, і перший урожай трави готовий до збору. Вибравши момент, коли мої мордвороти вийшли покурити, я замкнувся зсередини і методично все знищив. Втрачати мені було нічого. Отруїв кислотою воду, зламав і залив отрутою рослини, розламав усю систему. І тупо сидів і чекав, коли вони висадять двері й доберуться до мене...

— Боже мій, і що було далі?

— Двері в бомбосховищі броньовані, так просто їх не зламати. Але мене б це не врятувало, ви ж розумієте. Просто я знати не знав у своєму підвалі, що, поки займався «пілотним проектом», у країні відбувалися позачергові вибори: зі зникненням Росії вже не можна було звалювати всі проблеми на «руку Москви», і система, яка втратила точку опори, пішла в рознос... Загалом, якраз тоді, коли я ламав «пілотний проект», у країні був день позачергових виборів. Одна з молодих опозиційних партій, УПМ, заявила про фальсифікації і закликала людей вийти на вулиці... Та ви, напевно, бачили це в новинах.

— Вони влаштували зіткнення з поліцією, були десятки жертв... — прошепотіла Ханна. — Я пам'ятаю. Це було жахливо.

— Коротше, мої мордовороти якийсь час ломилися до бомбосховища, а потім кудись зникли. Думаю, до них дійшло, що тепер у них є важливіші справи, ніж скрутити мені шию... І з підвалу мене витягнув якраз наш із вами приятель Богдан — він був тоді командиром однієї з «польових сотень» УПМ. Відмінний хлопець, скажу я вам, хоча, як на мене, занадто ризиковий.

«Безумовно, дуже ризиковий — подумала Ханна. - З таким-то почуттям гумору. Так би і вбила».

— Зрештою, все скінчилося добре, - продовжував Барабаш. — Нова влада довірила мені керувати проектом, про який я мріяв: вертикальні ферми справжньої зелені в кожному бомбосховищі Києва.

— Це так круто, — з захопленням сказала Ханна. — У вас вийшло!.. А чому тільки Київ?

— «Пілотний проект» — посміхнувся Барабаш. — За півроку запускаємо у всіх обласних центрах. І ще дещо. Бачили зелень на будинках?

— Так, боже, це так красиво! Прямо королівство ельфів.

— Теж наша робота. Поки тільки Київ, але...

— Так, я зрозуміла. «Пілотний проект»...

— Саме тому нам потрібно багато фахівців вашого профілю. Україна — велика країна.

— Мені подобається те, що ви робите... — Ханна замовкла, ніби щось згадуючи, потім насупилася. — А винні були покарані? Цей Дзюба, наприклад?

— Ще б пак, — посміхнувся Барабаш, показуючи Ханні свої руки. — Вищий ступінь суспільної безпеки. Ось цими самими руками...

— Що? — не зрозуміла Ханна.

— Дзюбу повісили на ліхтарі точно навпроти мерії. Я взяв найактивнішу участь. Ви бачили ті фотки?..

— О боже, звичайно! — тепер Ханна дивилася на Барабаша з жахом. — Ви це зробили?

— Ще б пак, — повторив з усмішкою той. — На диво ефективний метод, як виявилось.

— Ви ж убили людину! І вам весело? Може, ще пишаєтеся цим? — у голосі Ханни зазвучав метал.

Барабаш подивився на Ханну з легким співчуттям, потім похитав головою.

— Я привів у виконання вирок суду. Чи ви думаете, що ми влаштували нашим «колишнім» суд Лінча? Може, ваші журнашлюхи так і настрочили у своїх таблоїдах... — Барабаш зробив паузу, щоб зібратися з думками, і продовжив: — Влада — це завжди відповідальність. І, якщо ти повноправний громадянин, то маєш бути готовий нести частинку цієї відповідальності. Сплачувати податки. Захищати країну зі зброєю в руках. Або приводити у виконання вирок суду. Зрозумійте, головний принцип нашого суспільства: немає «дядька» на стороні, який вирішить за тебе всі твої проблеми. Захистить від ворогів. Зробить країну процвітаючою. Прибере сміття з-під будинку. Все це громадяни повинні робити самі. Інакше це просто не їхня країна.

— Прекрасно! Чудово! Але страчувати злочинців?

— А хіба не те ж саме ми робимо на полі бою із солдатами ворога?.. Зрозумійте, це наша країна, і ніхто не зробить за нас брудну роботу. Звичайно, участь у страті — заняття не найприємніше. Але це твій власний вибір: хочеш бути повноправним громадянином — відповідай. Випав на тебе жереб — ідеш і робиш. Тому — так, я пишаюся, що виконав свій громадянський обов'язок.

— Але смертна кара! — крикнула, не стримавшись, Ханна. — Це варварство. Її заборонили в усьому цивілізованому світі!

— Звичайно, — посміхнувся Барабаш. — Саме тому вона досі існує в Америці, Японії, на Тайвані, в Сингапурі... У нас вважається, що скасування смертної кари за часів «колишніх» було помилкою. Тому що су-

спільство без смертної кари втрачає відчуття цінності людського життя...

— Навпаки! — гаряче перебила Ханна. — Саме тому, що людське життя цінне, смертна кара не повинна застосовуватись!

— Смертна кара — ознака того, що держава настільки цінує свободу, права і спосіб життя своїх громадян, що готова фізично знищити будь-кого, хто на це зазіхне. Смертна кара — це ознака життєздатності нації, я б так сказав.

Ханна не знайшлася, що відповісти.

Якийсь час обидва мовчали. Барабаш потягував пиво і діловито згортав самокрутку. А Ханна ніяк не могла зібратися з думками. Машини, повні веселих гостей, нарешті, з галасом, сміхом і фафаканням, залишили двір, але Ханна навіть не помітила цього.

— У вас дуже дивна країна, — нарешті вимовила вона. — Начебто, все робиться неправильно, але при цьому, таке відчуття, що все правильно працює. Мозок протестує проти всього цього, але почуття — з ними все в порядку.

— Ви звикнете, — змахнув щойно згорнутою самокруткою Барабаш. — Ми не звірі. І не фашисти. Ми занадто довго жили так, як нам нав'язували інші. Тепер уперше ми можемо жити так, як самі хочемо. Поки виходить непогано.

У Барабаша тренькнув телефон, він глянув на месидж, який надійшов, і з посмішкою похитав головою.

— Скажіть, Ханно, так чому ви не поїхали в Дубай? Ні за що не повірю, що шість годин польоту замість трьох переважили втричі більшу зарплату.

Ханна насупилася.

— Це все через чоловіка.

— Ви заміжня?

— Була... — вона трохи помовчала. — Ви ж знаєте, що в нас відбувається. Чоловік прийняв іслам: без цього неможливо зробити хорошу кар'єру, та й дивляться на «невірних» косо. А мені мусульман було більш ніж достатньо на вулиці, в магазинах, на роботі. Вдома я терпіти цю хрень не була готова.

— Зрозуміло, — дипломатично відреагував Барабаш, закурюючи самокрутку. — Буває.

— Це просто довбане лайно! — несподівано випалила Ханна, не почувши його останніх слів (видно, їй так і кортіло виплеснути все, що наболіло). — Ці боягузи — наші чоловіки — спершу не змогли захистити нас від цієї східної зарази, а потім взяли і перейшли на той бік. Вони тепер усі мусульмани! Бачте, фемінізм позбавив їх прав і відповідальності, а іслам усе це повернув. Дешеві боягузи!

Ханна зло замовкла, дивлячись у порожнечу перед собою.

— Відчуваю, треба змінити тему, — обережно почав Барабаш. — Є пара думок щодо вашого дозвілля сьогодні-завтра...

— Так? — тут Ханна втягнула носом повітря і здивовано подивилася на нього. — Це що, мати вашу?! Ви курите траву?

— Ну так, — знизав плечима Барабаш. — Нашими законами не заборонено. Це вільна країна. Головне — триматися з травою подалі від дітей. Ну, я тримаюся.

Судячи з виразу обличчя Ханни, її це не переконало, і Барабаш розвів руками:

— Ну що ви від мене хочете? Горілку я не п'ю з Того Дня. А трава навіть менш соціально небезпечна, ніж міцний алкоголь... Хочете? Відмінна сатіва. У мене — добре оснащена міні-фермочка на балконі.

Барабаш професійно зробив нову самокрутку.

Ханна кілька секунд коливалася, потім взяла самокрутку, закурила, втягнула дим.

— Хм, ви маєте рацію. Зовсім непогано.

— У Барабаша поганого не буває, — посміхнувся співрозмовник. — Я свою справу знаю.

Поки Ханна насолоджувалася самокруткою, він написав і відправив коротке повідомлення.

— Так що ви казали про дозвілля?

— Сьогодні ввечері ми з вами запрошені на весілля. Це буде щось. Головне — багато не пити і не лізти в бійку, — посміхнувся Барабаш. — А завтра — національне свято. Відмінний день, щоб побродити по місту й розважитися...

— А де я буду жити?

— У нас є службова квартира в сусідньому будинку — якраз на подібний випадок. Не бозна-що, але є все необхідне... А зараз докурюйте, й

підемо дивитись нашу ферму, — Барабаш хитнув головою у бік рожевої глибини, з якої тягло вологим теплом.

— Але ви ж точно не травичку там вирощуєте? — про всяк випадок запитала Ханна.

— Це було б серйозним злочином, який карається вищою мірою суспільної безпеки.

— Ви за це вішаєте?!

— Головне, щоб ви розуміли... — відмахнувся Барабаш. — ...мої ферми вирощують справжню, правильну зелень — причому, відмінної якості... Ну що, йдемо?

Коли Ханна вже опустила ногу на першу сходинку, у неї задзвонив телефон. Номер був невідомий. Вона з острахом піднесла телефон до вуха й почула знайомий голос:

— Привіт, це Кульчицький. Як ви там? Пивко, травичка? Все норм?

— Звідки ви знаєте мій номер?

— Це ж моя робота, забули? — Кульчицький зробив невелику паузу, немов збираючись із духом. — Може, сходимо завтра удвох на свято? Погуляємо, поспілкуємося, вип'ємо вина. Я ж повинен за вами доглядати. За службовим обов'язком.

— Я зараз дуже зайнята, офіцере, — підкреслено суворо відповіла Ханна. — Йду знайомитися з диво-фермою. Наберіть мене завтра, і ми обговоримо, як саме ви будете за мною доглядати.

— Гаразд, колего, — махнув рукою Барабаш, із посмішкою спостерігаючи за Ханною. — Спускаймося вже вниз – познайомимлю вас із вашою майбутньою роботою. Це, тряця, справжня зелень! Будьте впевнені, ви такого ніколи не бачили.

КІТЕЖ

— У, холодно, — поскаржився Ніколай Петрович, обережно ступаючи босими ногами по ранковому піску.

Марія Алексеевна мовчки подивилася на чоловіка своїм звичайним чавунним поглядом, і він, як завжди, вирішив «не нагнетать».

Вони йшли пляжем у білих хламидах на голе тіло, ловлячи здивовані погляди ранкових бігунів і собачників, і намагалися швидше дістати-